

KOOSTE SAAPUNEESTA PALAUTTEESTA JA LAADITUT VASTINEET

1.	Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus	2
2.	Pohjois-Pohjanmaan liitto	3
3.	Kainuun ELY-keskus	4
4.	Kainuun liitto	5
5.	Metsähallitus	5
6.	Oulu-Koillismaan pelastuslaitos	5
7.	Pohjois-Pohjanmaan museo	5
8.	Puolustusvoimat	5
9.	Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry	6
10.	Caruna Oy	8
11.	Fingrid oyj	8
12.	Luonnonvarakeskus	9
13.	Muistutus 1	10
14.	Muistutus 2	11
15.	Muistutus 3	12
16.	Muistutus 4	16
17.	Muistutus 5	16
19.	Muistutus 6	18

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

Osayleiskaavan ehdotusvaiheen kuulemisen aineisto (kaavaehdotus) asetettiin nähtäville 1.8.-31.8.2018 väliseksi ajaksi. Aineistosta pyydettiin lausunnot viranomaisilta ja muilla kaavan osallisilla oli mahdollisuus jättää siitä muistutus. Lausuntoja saatiin 12 kappaletta ja muistutuksia 6 kappaletta.

LAUSUNNOT

1. POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Lausunto 21.9.2018	Vastine
<p>Seudullisesti merkittävien tuulivoima-alueiden toteuttaminen edellyttää niiden sisällymistä maakuntakaavaan. Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuusto hyväksyi 11.6.2018 Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan, jossa Pahlkavaaran tuulivoimapuiston alue on osoitettu tuulivoimaloiden alueeksi (368) merkinnällä tv-1. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavasta on valitettu. Valitukset eivät ole kohdistuneet Pahlkavaaran tuulivoimapuiston alueeseen.</p> <p>Koska 3. vaihemaakuntakaava ei ole vielä saanut lainvoimaa, Pahlkavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotusta ei tule viedä hyväksymiskäsitteilyyn ennen kuin 3. vaihemaakuntakaava on lainvoimainen.</p>	<p>Osayleiskaava ehdotus on vireillä olevan 3. vaihemaakuntakaavan tavoitteiden ja sisällön mukainen. Vaihemaakuntakaava ja sen ohjausvaikutus on otettu yleiskaavaa laadittaessa huomioon. Vaihemaakuntakaavan valitukset kohdistuneet Pahlkavaaran tuulivoimapuiston alueeseen. Osayleiskaavan toteuttamisella ei vaikeuteta 3. vaihemaakuntakaavan toteuttamista.</p>
<p><i>Maisema</i> Asiakirjojen ja vuorovaikutusmenettelyn perusteella voidaan katsoa, että Pahlkavaaran tuulivoimahankkeen maisemavaikutus Särkijärven kylälle on kohtalainen-suuri.</p>	<p>Maisemavaikutusten arviointia on Särkijärven kulttuurimaisema-alueen osalta jatkettu kaavaehdotusta varten laatimalla täydentävä selvitys v. 2018. Selvityksessä Särkijärven kulttuurimaisema-alue on jaettu osa-alueisiin ja kuhunkin osa-alueeseen on arvioitu vaikutukset erikseen. Vaikutukset eri osa-alueisiin vaihtelevat vähäisestä kohtalaiseen. ELY-keskuksen lausunnossa ei ole tuotu esiin seikkoja, miksi ELY-keskus ei voi yhtyä tehdyn maisemaselvityksen arvioon vaikutusten merkittävydestä.</p> <p>Särkijärven kylälle kohdistuvia vaikutuksia lievennetään lähinnä kylää olevien voimaloiden 1 ja 2 poistolla.</p>
<p><i>Kasvillisuus</i> Luontotyyppikohteet K19 Hevosvaaranautio ja K17 Pajakansuon lahoppuustoinen metsikkö tulisi lisätä kaavakartoille riittävin kaavamerkinnöin.</p>	<p>Mainitut kohteet ovat linnustoselvityksen yhteydessä kartoitettuja hieman lahoppuustoisempia metsätalouskäytössä olevia alueita, joiden alueelta ei kuitenkaan todettu erityisiä linnustollisia arvoja. Kasvillisuus- ja luontotyyppikohteiden kartoituksen perusteella kyseiset kohteet eivät ole luontoarvoiltaan (lajisto/luontotyyppi) sellaisia, että niitä tulisi osoittaa kaavakartalla erityisinä luontokohteina.</p>
<p><i>Kuivauslammen arvokas suoalue</i> Tien rakentamisella ei saa kuivattaa suota. Kun on jo olemassa oleva tie kivennäismaalla, kuivattavaa vaikutusta ei tule, mikäli pysytään kivennäismaalla tietä levennettäessä.</p>	<p>Kuivauslammen eteläosassa tie rakennetaan mineeraalimaalle, eikä tien rakentaminen edellytä Kuivauslammen vesioloihin tehtäviä muutoksia. Tien rakentaminen ei aiheuta muutoksia Kuivauslammen vesioloihin. Arviointia on tarkennettu kaavaehdotuksen selostukseen kuvaamalla yksityiskohtaisemmin Kuivauslammen lähivaluma-alueen ojaverkosto ja teiden vaikutus niihin. Arvioinnissa otettiin huomioon rakentamisen sijoittuminen tarkemmin tv-alueiden sisällä. Rakentaminen ei ulotu koko tv-alueelle, koska roottoreiden tulee mahtua tv-alueen sisäpuolelle. Kaavassa esitetyt tv-alueet ovat laajemmat kuin mille rakentamistoimenpiteet kohdistuvat.</p>
<p><i>Metsäkanalinnut</i> ELY-keskus on saanut tiedoksi osayleiskaavaa koskevan paikallisen luontokuvaajan ja -harrastajan</p>	<p>Metsäkanalintuselvitys on laadittu riittävällä tarkkuudella yleiskaavoituksen tarpeisiin. Vuoden 2017</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

<p>Utajärven kunnalle osoittaman kannanoton, jossa on tuotu esille havaintoja metsoista ja niiden soidinpaikeista. Kyseiset tiedot on tarpeen analysoida ja tarkentaa vaikutusten arviointia.</p> <p>Metso on viimeisessä uhanalaisluokituksessa (2015) määritelty elinvoimaiseksi (LC), kun se aikaisemmassa luokituksessa oli silmällä pidettävä (NT). ELY-keskus on tuulivoimahankkeista antamissaan lausunnoissa kuitenkin ohjeistanut säilyttämään metsojen ja teerien soidinpaikeat niin, ettei lajien suotuisa suojelutaso heikkene.</p>	<p>täydennyksessä on huomioitu samat asiat kuin mainitussa kannanotossa ja täydentävä selvitys on kohdennettu kyseisen henkilön haastattelun perusteella mahdollisille metson soidinalueelle. Vuosien 2015, 2016 ja 2017 oikeaan ajankohtaan laadituissa selvityksissä ei todettu metsojen soidinkeskuksia suunnitelluilla rakentamisalueilla. Muistutuksessa on tuotu esiin metsojen soidinajan ulkopuolella tehtyjä havaintoja. Metsot liikkuvat soidinkauden jälkeen jopa useiden kilometrien etäisyydelle soidinpaikeista, joten havaintojen perusteella ei voi päätellä soidinpaikeiden sijainteja. Palauteraportin liitteenä on metsoselvityksen laadunvarmistusraportti.</p> <p>Koska kaavassa osoitettavien tuulivoimaloiden, uusien tieyhteyksien tai tukitoimintojen alueille ei sijoitu metson soidinkeskuksia tai teerien tärkeitä soidinalueita, kaavaratkaisu ei vaaranna metsäkalintujen suotuisaa suojelutasoa seudulla.</p>
---	--

2. POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Lausunto 21.9.2018	Vastine
<p>Osayleiskaavaselostuksessa on tuotu esiin maakuntakaavojen merkinnät ja arvioitu hankkeen toteuttamisen vaikutukset niihin. Vaikutukset maakuntakaavassa esitettyihin toimintoihin ja ympäristöarvoihin on arvioitu pääosin vähäisiksi.</p> <p>Seudullisesti merkittävä tuulivoimarakentaminen edellyttää, että suunnittelualue on osoitettu maakuntakaavassa tuulivoimarakentamiseen soveltuvaksi alueeksi. Tuulivoimarakentamista on käsitelty 1. vaihemaakuntakaavassa ja maakuntavaltuuston 11.6.2018 hyväksytyssä 3. vaihemaakuntakaavassa, joka ei vielä ole voimassa siihen kohdistuvien valitusten vuoksi. Valitukset eivät kohdistu Pahkavaaralle osoitettuun merkintään tv-1 (tuulivoimaloiden alue), mikä luo edellytykset nyt laadittavana olevan osayleiskaavan laatimiselle ja hyväksymiselle.</p> <p>Hanke on lähtökohdiltaan vireillä olevan 3. vaihemaakuntakaavan tavoitteiden mukainen. Maakuntakaavan tuulivoima-alueita koskevien suunnittelumääräysten näkökulmasta jatkosuunnittelussa on olennaista kuitenkin varmistaa, etteivät hankkeen maisemalliset ja luonnonympäristöön (linnustoon) kohdistuvat vaikutukset muodostu liian suuriksi.</p>	<p>Särkijärven kylälle kohdistuvia vaikutuksia lievennetään lähinnä kylää olevien voimaloiden 1 ja 2 poistolla.</p>
<p>Hanke ei ole ristiriidassa maakuntakaavassa osoitetun muun maankäytön kanssa. Tuulivoimarakentaminen ja voimajohdot voidaan sovittaa yhteen niiden vaikutusalueelle sijoittuvien turvetuotantoalueiden (maakuntakaavan tu-2 alueet) kanssa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Suurikokoisella tuulivoimahankkeella on väistämättä vaikutuksia ympäristöön ja ihmisiin elinympäristön muutoksen seurauksena. YVA-menettelyn tulosten mukaan hankkeen vaikutukset ympäristöön, ihmisiin ja muihin toimintoihin ovat enintään kohtalaisia. Muilta osin kielteiset vaikutukset on arvioitu vähäisiksi. Sähkönsiirtoreittien osalta arvioinnin johtopäätökset ovat samansuuntaisia.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut lausunnon hankkeen YVA-selostuksesta 5.1.2017. Lausunnossa on esitetty muutostarpeita. Kaavaselostuksen</p>	<p>Liite 21 tehtiin kaavaluonnoksen valmistelua varten v. 2018. Tämän jälkeen on saatu valmisteluvaiheen</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

<p>liitteestä 21 käy ilmi, että muutoksia hankesuunnitelmaan ei ole katsottu tarpeelliseksi tehdä.</p>	<p>kuulemisesta lausunnot ja mielipiteet, joiden perusteella on annettu vastineet sekä esitetty kaavaehdotusta varten tehdyt muutokset. Kaavaehdotusta varten tehdyt muutokset on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.6 Muutokset kaavaehdotuksen laatimiseksi. Hankesuunnitelmaan on tehty mm. seuraavia muutoksia: Suunnittelualueetta on pienennetty, koska tuulivoimala nro 27 on poistettu mielipiteen johdosta. Tuulivoimala nro 24 on siirretty kauemmas Karhusuo-Viidansuon Natura 2000 -alueesta Metsähallituksen lausunnon johdosta.</p> <p>Kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen Särkijärven kylälle kohdistuvia vaikutuksia lievennetään lähinnä kylää olevien voimaloiden 1 ja 2 poistolla.</p>
<p>Maakuntakaavassa osoitetuista ympäristöarvoista merkittävimpiä ovat hankealueen itäpuolelle sijoittuva Natura 2000 -verkostoon kuuluva Karhusuo-Viitasuo ja länsipuolelle sijoittuva Särkijärven maakunnallisesti arvokas maisema-alue. Natura 2000 -alueen luonnonarvoihin hankkeella ei arvioida olevan heikentäviä vaikutuksia. Särkijärven alueelle vaikutusten arvioidaan olevan vähäistä suurempia ja korkeintaan kohtalaisia.</p> <p>Kaavaselostuksessa Särkijärven alueelle kohdistuvat vaikutukset on arvioitu vähäisiksi tai korkeintaan kohtalaisiksi. Tuulivoimahankkeessa tehdyt selvitykset ja arvio vaikutusten merkittävydestä eivät kuitenkaan täysin vakuuta. Muun muassa visualisoinnissa on edelleen puutteita.</p> <p>3. vaihemaakuntakaavaa varten laaditussa maisemaselvityksessä vaikutusten merkittävyys arvioitiin jossain määrin poiketen kohtalaiseksi-suureksi, mikä indikoi tarvetta arvioida huolellisesti vaikutukset ja niiden lieventämismahdollisuudet alueen yksityiskohtaisessa suunnittelussa.</p> <p>Maakuntakaavoituksen yhteydessä tehtyjen selvitysten perusteella Pahlkavaaran tuulivoimapuiston maisemalliset vaikutukset uhkaavat muodostua liian suureksi. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan vaikutuksia tulee pyrkiä lieventämään. Vaikutuksia tulisi lieventää siten, että vaikutukset Särkijärven alueelle eivät muodostu miltään osin hallitseviksi. Vaikutuksia voidaan lieventää poistamalla lähinnä kylää ja järveä olevia voimaloita. Vähintään lähimmät voimalat 1 ja 2 tulisi poistaa vaikutusten lieventämiseksi.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan liitto on kiinnittänyt huomiota vaihtoehtotarkastelun tarpeeseen YVA-selostuksesta ja luonnoksesta antamissaan lausunnoissa. Maakuntaliitto painottaa tuulivoimahankkeen sosiaalista hyväksyttävyyttä ja kompromisseja, sillä Särkijärven kylällä on kerätty 200 allekirjoitusta kattava tuulivoimapuistoa vastustava adressi.</p>	<p>Maisemavaikutusten arviointia on Särkijärven kulttuurimaisema-alueen osalta jatkettu kaavaehdotusta varten laatimalla täydentävä selvitys v. 2018. Selvityksessä Särkijärven kulttuurimaisema-alue on jaettu osa-alueisiin ja kuhunkin osa-alueeseen on arvioitu vaikutukset erikseen. Selvityksessä on kiinnitetty huomiota maisemavaikutusten visualisointiin. Vaikutukset eri osa-alueisiin ovat vaihtelevat vähäisestä kohtalaiseen. Maakuntaliiton lausunnossa ei ole tuotu esiin seikkoja, miksi Pohjois-Pohjanmaan liitto ei voi yhtyä tehdyn maisemaselvityksen arvioon vaikutusten merkittävydestä.</p> <p>Särkijärven kylälle kohdistuvia vaikutuksia lievennetään lähinnä kylää olevien voimaloiden 1 ja 2 poistolla.</p> <p>218:sta allekirjoittaneesta vain osa asuu Särkijärvellä. Särkijärveläisiä vastanneista oli 47, muu paikkakuntalaisia 81, Särkijärven vapaa-ajanasukkaita 76, tuulivoima-alueella metsästystä, marjastusta tai tmv. harrastavia 171. Alueella harrastavia ja muu paikkakuntalaisia 76.</p>

3. KAINUUN ELY-KESKUS

<p>Lausunto 27.8.2018</p> <p>Kainuun ELY-keskus toteaa, että Kainuun ELY-keskus ei ole antanut asiasta lausuntoa kaavan valmisteluaineiston nähtävillä olon aikana. Kainuun ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa osayleiskaavaehdotukseen.</p>	<p>Vastine</p> <p>Lausunto merkitään tiedoksi.</p>
--	---

4. KAINUUN LIITTO

Lausunto 20.8.2018	Vastine
Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa osayleiskaavaehdotukseen.	Lausunto merkitään tiedoksi.

5. METSÄHALLITUS

Viesti 31.8.2018	Vastine
Metsähallituksella ei ole lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.

6. OULU-KOILLISMAAN PELASTUSLAITOS

Lausunto 25.7.2018	Vastine
Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen lausunto kaava-luonnoksesta on huomioitu riittävällä tavalla, joten pelastuslaitoksella ei ole huomautettavaa kaavaehdotukseen. Huomioimme voimalaitosten turvallisuuden liittyvät näkökohdat tarkemmin rakennusluvassa.	Lausunto merkitään tiedoksi.

7. POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO

Lausunto 9.8.2018	Vastine
Pohjois-Pohjanmaan museon luonnosvaiheessa 8.2.2018 antamassa lausunnossa esitetyt huomautukset on otettu ehdotuksessa huomioon, eikä museolla ole huomautettavaa Pahkavaaran tuulivoima- puiston osayleiskaavan ehdotuksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.	Lausunto merkitään tiedoksi.

8. PUOLUSTUSVOIMAT

Lausunto 9.8.2018	Vastine
Utajärven kunnan Pahkavaaran alueen tuulivoimahankkeen rakentamista koskevassa suunnittelussa on selvitetty hankkeen muutosten vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Tämän perusteella Pääesikunta toteaa, että hankkeen suunnitelman mukaisilla tuulivoimaloilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia puolustusvoimien valvonta- ja asejärjestelmien suorituskykyyn, joukkojen ja järjestelmien koulutukseen ja käyttöön eikä sotilasilmaluun. Puolustusvoimat ei vastusta suunnitelman mukaisten tuulivoimaloiden rakentamista Utajärven kunnan Pahkavaaran alueelle. Pääesikunnan operatiivinen osasto pyytää pitämään 3. Logistiikkarykmentin, Maavoimien esikunnan ja Ilmavoimien esikunnan tietoisena tuulivoimahankkeen suunnittelua ja lupamenettelyä koskevissa asioissa.	Lausunto merkitään tiedoksi.

9. SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON POHJOIS-POHJAN- MAAN PIIRI RY

Lausunto 28.8.2018	Vastine
<p>Kaava-alueella virtaa useita puroja, Itäoja ja siihen laskeva Peuraoja, Havukkaoja, Törkyoja ja Haukka- oja. Arvokkaina puronvarsina Peuraojan, Törkyojan ja Havukkaojan varsilta on rajattu viisi erillistä koh- detta luo-1 merkinnöin, jolla viitataan Metsälain 10 §:n mukaiseen luonnon monimuotoisuuden kan- nalta erityisen tärkeään alueeseen, jonka olosuhte- iden säilyttäminen tulee ottaa huomioon ja turvata arvot.</p> <p>Kyseisissä kohteissa tulee turvata paitsi vesistön varren puuston ja maaperän myös itse uoman säily- minen luonnontilaisena ja häiriöttömänä. Siihen vel- voittaa myös vesilaki.</p> <p>Ongelmaa ei aiheudu niinkään tuulivoimaloiden ra- kennuspaikkojen sijoittelusta ja toteutuksesta, vaan voimaloiden vaatimasta infrastruktuurista. Velvoite on huomioitava erityisesti huoltotiestön parantami- sessa ja uusien rakentamisessa sekä kaapelien kai- vuussa. Niiltä osin vaikutusselvitykset ovat usein puutteellisia, mitä selittää luonnontilaisten purojen ja niiden lähiympäristön mieltäminen vain metsälä- kikohteiksi. Erityisesti puroja ylittäessä tienraken- nuksessa ja -parannuksessa sekä kaapelien sijoitte- lussa tulee huolehtia, ettei aiheuteta vaellusesteitä vesieliöstölle eikä muutoinkaan heikennetä puro- luonnon tilaa.</p>	<p>Puroympäristöä muuttavat toimenpiteet edellyttävät luvan. Luvan yhteydessä määritellään ylittävä ra- kenne, jolla turvataan virtausolosuhteiden ja eliös- tön kulkuolosuhteiden säilyminen.</p> <p>Kaavaa varten on arvioitu hankkeen pintavesivaiku- tukset. Vedenlaatuun ja vesieliöstöön kohdistuvat vaikutukset muodostuvat väliaikaisista samentu- mista rakentamisalueiden kaivetuissa, ei luonnonti- laisissa lähiojissa ja -uomissa. Vaikutus on rakenta- misaikainen ja siten lyhytaikainen. Voimaloiden ja tiestön rakentamisesta aiheutuvat vaikutukset ojiin ja puroihin on arvioitu vähäisiksi verrattuna alueella harjoitettavan metsätalouden vaikutuksiin. Purojen uomiin ei kohdistu muutoksia, lukuun ottamatta sil- tapaikkojen kohtia, joissa siltojen uusiminen saata- aa aiheuttaa vähäisiä paikallisia muutoksia puron rantavyöhykkeeseen.</p> <p>Pintavesivaikutusten arviointia on täydennetty kaa- vaehdotusta varten selvityksellä voimaloiden T1, T8, T9 ja T13 vaikutuksista Itäojaan, Lehto-ojaan ja Peuraojaan kaavaselostuksen liitteessä 25. Laaditut kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykset kattavat uus- sien tarvittavien huoltotielinjausten alueet.</p>
<p>Vesilain luvanvaraisuuden arviointi on kuitenkin otettu huomioon. Luvanvaraisuuden arviointi tulee tehdä tarvittaessa myös mahdollisten muiden vesis- töön rajautuvien tai vaikuttavien rakentamistoimen- piteiden osalta, esim. laajat ojitukset tai muutokset ojituksissa ja vesien johtamisessa aluetta halkoviin puroihin." Vesilain huomioon ottaminen olisi kuiten- kin hyvä todeta myös kaavamerkintöjen määräyk- sissä. Kun vaikutusselvityksetkin ovat puutteellisia, miten rakennusluvan hakuvaiheessa asiaan kiinnite- tään riittävästi huomiota niin hakijan kuin luvan myöntäjänkin taholta?</p>	<p>Suunnittelualueella sijaitsevat vesilain 2 luvun 11 § mukaiset vesiluontotyytit on rajattu kaavakartalle luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tär- keinä alueina, viitattu vesilakiin sekä määrätty alu- een suunnittelussa huomioon otettavaksi kohteen olosuhteiden säilyttäminen ja luontoarvojen turvaa- minen.</p> <p>Vesilain luvanvaraisuuden arviointi on tuotu esiin kaavaselostuksessa. Puhkavaaran tuulivoimahank- keen osalta vesilain mukaisen luvanvaraisuuden ar- viointi tulee tehdä vähintään Havukkaojan, Haukka- ojan, Peuraojan ja Itäojan purouomiin rajautuvien rakentamistoimenpiteiden (mm. tiepenkereet, rum- mut, sillat, kaapelien alitukset, jne.) osalta, mikäli rakentamistoimenpiteillä on vaikutusta uomien ny- kyisiin sijainteihin, virtaamiin tai eliöstön elinolosuh- teisiin. Luvanvaraisuuden arviointi tulee tehdä tarvit- taessa myös mahdollisten muiden vesistöön rajautu- vien tai vaikuttavien rakentamistoimenpiteiden osalta, esim. laajat ojitukset tai muutokset ojituk- sissa ja vesien johtamisessa aluetta halkoviin puroi- hin.</p> <p>Tuulivoimaloiden rakentamisalueet ovat pienialaisia ja tiestö perustuu pääosin olemassa oleviin tielin- jauksiin, eikä siten ole tarvetta erityisiin uusiin oji- tusjärjestelyihin.</p>
<p>Linnustoselvityksessä mainitaan metsäluontoarvoja sisältäviä luontokohteita, joilla ei ole kaavakartassa luo-merkintää: kasvillisuus- ja luontotyyppikohteet K19 Hevosvaaranautio (vanhaa puustoa sisältävä</p>	<p>Mainitut kohteet ovat linnustoselvityksen yhtey- dessä kartoitettuja hieman lahoppuustoisempia met- sätaloukskäytössä olevia alueita, joiden alueelta ei kuitenkaan todettu erityisiä linnustollisia arvoja. Kasvillisuus- ja luontotyyppikohteiden kartoituksen</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

<p>sekametsäalue), K17 Pajakansuon itäpuoleinen lahoppumetsikkö sekä K8 (lahoppuustoinen metsikkö). Esimerkiksi T34 näyttäisi olevan Hevosvaaranaution kohdalla.</p>	<p>perusteella kyseiset kohteet eivät ole luontoarvotiaan (lajisto/luontotyyppi) sellaisia, että niitä tulisi osoittaa kaavakartalla erityisinä luontokohteina.</p>
<p>Kaavakartan ohjausvaikutusta ja myös luettavuutta parantaisi täsmällisemmät ja kattavammat merkin- nät. Lisäksi niiden avulla olisi mahdollista tehostaa paikkatiedon vaikutusta rakennuslupavaiheessa. Yleisen määräyksen mukaan "Rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen." Rakennuslupaa ei pidä myöntää, jos rakentamistoimenpiteet vaarantavat suojelukohteen säilymisen. Merkinnöin varmistetaan ennaltaehkäisevästi tiedonkulku arvokohteista.</p>	<p>Määräystä on käytetty Pohjois-Pohjanmaan tuulivoi- maosayleiskaavoissa. Merkinnällä varmistetaan, että rakentamisen aikana huomioidaan myös varsi- naisten rakennuspaikkojen ja huoltoteiden läheisyy- dessä sijaitsevat suojelukohteet, joihin ei rakennus- lupaa edellyttäviä rakentamistoimenpiteitä koh- distu. Maastoon merkitsemisellä estetään vahin- gossa tapahtuva liikkuminen ja vahingoittaminen.</p> <p>Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat luontokohteet ja muinaismuistot on huomioitu osayleiskaavakartan rakentamisaikojen, huolto- teiden ja maakaapeleiden sijoittamisessa kaavoitus- vaiheessa.</p>
<p>Selvityksen mukaan Lummelampi, Havukkalampi ja Kuivauslampi sekä Lummelammen ja Havukkalam- men välinen suo ovat viitasammakon elinympäris- töjä. Luo-3 merkintä on Kuivauslammella ja Lum- melammen ja Havukkalammen välisellä suolla ja osittain itse lammillakin.</p> <p>Lausunnossa viitataan laadittuihin viitasammako- selvityksiin, joita pidetään suppeina, koska niissä on otettu huomioon vain kutuajan elinympäristö. Vuod- denkierrossa vaihtuvat potentiaaliset elinympäristöt pitää ottaa lisääntymis- ja levähdyspaikkojen mää- rittelyssä ja rajaamisessa huomioon. Vuoden 2018 johtopäätöksissä viitataan poikkeuslupaan ja tode- taan perustelut, joilla poikkeuslupan saanti on mah- dollista. Sitäkin prosessia varten pitää kuitenkin olla asialliset selvitykset. Kaavaselostuksessa sivulla 77 esitetään, ettei haitallista vaikutusta ole. Arvio ei ole riittävä, vaan lähinnä mielipide, joka ei pidä yhtä kartankaan tietojen kanssa.</p> <p>Viitasammakon populaatiot Lummelammelta, Ha- vukkalammelta ja niiden väliseltä suolta sekä Kui- vauslammelta, ne on kokonaisuudessaan merkittä- vä luo-3 -alueiksi, kuten vuoden 2018 erillisselvi- tyksessä esitetään.</p> <p>Olemassa olevankin tiestön parantaminen tuulivoi- marakentamista varten tarkoittaa huomattavaa tie- alueen leventämistä ja vahvistamista sekä mittavia reunaojituksia. Koska vaikutukset eivät ole selvillä, on lakia ja varovaisuusperiaatettakin noudattaen voimalapaikka T31 tiestöineen kaavasta karsittava merkittävänä haittojen lievennystekijänä. T30 ja T32 on toteutettavissa ja huollettavissa pohjoisesta ja etelästä, eikä niitä yhdistävää tietä tarvita.</p> <p>Lisäksi vähintään voimalapaikat T36 ja T27 on kar- sittava.</p>	<p>Viitasammakoselvitystä täydennettiin keväällä 2018 tehdyllä kartoituksella. Selvityksen perusteella Havukkalammen ja lumemlammien alue rajattiin luo-3 alueeksi. Luonnonsuojelulain 49 §:n edellyttä- mät lisääntymis- ja levähdysalueet on merkitty merkinnällä luo-3.</p> <p>Viitasammakoiden lisääntymisaikoihin on rajattu Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti ne lammet, joissa lajin on todettu soidintavan (Suo- men ympäristö 1/2017). Lisääntymisaikojen ulko- puolella sijaitsevia aikuisten yksilöiden suosimia le- vähdyspaikkoja ei ole tarpeen rajata, sillä niiden määrittämiseen ei ole yksiselitteistä ohjeistusta eikä tuulivoimahankkeesta toisaalta synny sellaisia vai- kutuksia, mitkä uhkaisivat lajin säilymistä alueella, koska elinkierron kannalta tärkeimmät lisääntymis- paikat on rajattu toimenpiteiden ulkopuolelle.</p> <p>Tiestön parantamistoimet tai voimaloiden T36 ja T27 rakentamistoimet eivät kohdistu viitasamma- kon lisääntymisaikoihin, joten kaavaehdotuksessa esitettyä ratkaisua ei ole tarpeen muuttaa viitasam- makon asettamien rajoitteiden vuoksi.</p> <p>Uusien rakennettavien huoltoteiden reunaajat voi- vat jatkossa muodostua viitasammakon uusiksi li- sääntymisaikoihin, joten laji saattaa hyötyä uusien ojien kaivamisesta.</p>
<p>Pohjois-Pohjanmaan piiri esitti lausunnossaan kaa- valuonnoksesta voimalapaikkojen T36, T37 ja T38 poistamista Pajakansuon ja kaava-alueen itäpuolella välittömästi sijaitsevan Karhusuon-Viitasuon soiden- suoja- ja Natura-alueen välistä. Jostain syystä lausuntoa ei ole otettu huomioon, joten muistuttaja toistaa vaatimuksen. Vähintään on karsittava T36 ja T37 -voimalapaikat.</p> <p>Vaikka arviointien mukaan ruokailulentoja ei ole eri-</p>	<p>Voimaloiden T36, T37 ja T38 sijoittelussa on otettu huomioon Metsähallituksen kanta vähimmäisetäi- syydestä suojellun, uhanalaisen lintulajin pesäpai- koihin. Metsähallitus on hyväksynyt selvityksiin pe- rustuvan arvion vaikutuksista uhanlaiseen lintula- jiin.</p> <p>Tehtyjen maastoselvitysten ja vaikutusten arvioin- nin perusteella voimaloiden T36 ja T37 rakentami- sista ei aiheudu sellaista vaikutusta luontoarvoihin, että niiden poistaminen kaavasta olisi perusteltua.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

<p>tyisesti havaittu soidensuojelualueen ja Pajakan-suon välillä, hankkeen aiheuttaman luonnon pirstoutumisen vaikutusta vähentäisi rakentamattoman ja vähäisemmän häiriön vyöhykkeen jättäminen luonnontilansa säilyttäneiden alueiden välille. Nyt kyseiselle alueelle on merkitty lisäksi rakentamista palveleva varastointi- ja kokoamisalue.</p>	<p>Pajakansuon ja Karhusuo-Viitasuon välillä ei ole todettu sellaisia häiriöherkkien lajien ruokailulentoja, joille tuulivoimaloista voisi aiheutua häiriötä.</p>
<p>Lavakorven ja Hepoharjun tuulivoimahankkeista on luovuttu ja Maaselän hanketta kehitetään pienempänä. Muutoksia on tapahtunut myös kaavauissa sähkönsiirtoreiteissä. Niitä suunnitellaan ja arvioidaan kuitenkin erillään voimala-alueen kaavoituksesta.</p> <p>Selostuksen kuvan 9-13 mukaan pohjoinen sähkönsiirron reitti kulki Maaselän hankealueelta Pällin kautta Pyhänselkään kymmeniä kilometrejä ja muun muassa lukuisten arvokkaiden ja suojeltujen soiden kautta. Samoja ongelmia sisältyy eteläisempäänkin linjaan, mutta ehkä niitä jatkoselvityksissä voidaan lieventää, jos tuulivoimarakentaminen Pahlkavaarassa käynnistyy. Hankkeen kestävyyttä tulee kuitenkin sähkönsiirronkin osalta harkita kannattavuuden ohella huolellisesti ennen rakennusluvien hakua.</p> <p>Yhdistys pyytää MRL:n 65 §:n säädöksen mukaisesti ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen pohjois-pohjanmaa@sil.fi kunnan perusteltu kannanotto esitettyyn mielipiteeseen ja tieto valtuuston päätöksestä.</p>	<p>Sähkönsiirtovaihtoehdot perustuvat esisuunnitelmalinjauksien maastokäytäviin, joiden maankäytölliset ja ympäristöolosuhteet on otettu huomioon. Sähkölinjan paikka tarkentuu yleissuunnitteluvaiheessa, jolloin selviävät myös muun muassa pylväiden paikat ja vaikutukset yksittäisten kohteiden kannalta. Lopullisesta sähkölinjareitistä laaditaan sähkömarkkinallain mukainen ympäristöselvitys, joka laatimisessa otetaan yhteysviranomaisen lausunto huomioon.</p> <p>Tuulivoimapuisto on liitettävissä valtakunnalliseen sähkönsiirtoverkkoon. Sähkönsiirtojärjestelyt sisältävät myös hyväksytyyn 3. vaihemaakuntakaavaan.</p> <p>Yleiskaavalla ohjataan sähkönsiirtoreitin sijaintia ainoastaan yleiskaava-alueella. Rakentamisen lupamenettely tapahtuu sähkömarkkina- ja lunastuslain mukaisesti.</p>

10. CARUNA OY

<p>Lausunto 21.9.2018</p> <p>Pahlkavaaran tuulivoimapuiston alueella ei sijaitse Caruna Oy:n omistamaa jakeluverkkoa. Pahlkavaaran mahdollinen liityntä Caruna Oy:n nykyiseen suurjännitteiseen jakeluverkkoon on toteutettavissa Vepsässä noin 65 MVA tehoon asti.</p> <p>Kantaverkon Oulun seudun kehittämissuunnitelman mukaisten muutosten jälkeen tuulivoimapuiston liittäminen Caruna Oy:n suurjännitteiseen jakeluverkkoon on mahdollista täydessä laajuudessaan alustavasti vuonna 2023. Alustaviin suunnitelmiin saattaa tulla sekä teknisiä että aikataulullisia muutoksia. Lopullisesta siirtotehosta ja liittymän teknisistä ratkaisuksista sovitaan erillisellä liittymissopimuksella.</p> <p>Caruna Oy:llä ei ole muuta huomautettavaa kaava-luonnoksesta.</p>	<p>Vastine</p> <p>Voimajohtoreitistä Vepsän kautta on luovuttu.</p> <p>Lausunto huomioidaan hankkeen sähkönsiirron yhteyksien jatkosuunnittelussa.</p>
---	---

11. FINGRID OYJ

<p>Lausunto 30.8.2018</p> <p>Tuulivoimapuiston suunniteltu liityntäpaikka on Pyhäselkä aiempien keskustelujen mukaisesti. Tuulivoimapuiston liityntä sähköverkkoon vaatii kuitenkin edelleen selvityksiä yhteistyössä Fingridin ja alueverkkoyhtiöiden kanssa.</p>	<p>Vastine</p> <p>Lausunto huomioidaan hankkeen sähkönsiirron yhteyksien jatkosuunnittelussa.</p>
---	--

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

<p>Liitynnän suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa täytyy ottaa huomioon, että Fingrid Oyj suunnittelee uutta 400 + 110 kV voimajohtoa Muhoksen Pyhäselän ja Vaalan Nuojuan sähköasemien välille. Lähtökohtana YVA-menettelyssä on yhteispylväsraakenne ja nykyisten voimajohtoreittien hyödyntäminen. YVA-selostuksessa on käsitelty yhteisvaikutuksia Pahkavaaran tuulivoimahankkeen liityntäjohton kanssa.</p> <p>Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.</p>	
--	--

12. LUONNONVARAKESKUS

Lausunto 29.10.2018	Vastine
<p>Utajärvi on todennäköisesti pesivän ahmakannan esiintymisaluetta, mutta Luonnonvarakeskuksella ei ole tietoa mahdollisten ahmanpesien sijainnista Utajärvellä. Suomessa on vuosittain noin 50 – 70 ahman pesää, mutta vain yksittäisiä pesiä tulee tutkimuksen tietoon. Pesivän ahmanaaraan elinpiirin koosta Utajärven ympäristölle verrannollisissa ei ole tietoa, mutta Skandinavian alpiinisilla alueilla se on noin 300 km²:n luokkaa. Suomen havumetsävyöhykkeellä ahmojen pesät sijaitsevat tavallisesti kalliolouhikoissa. Sopivia pesäpaikkoja on viljalti tarjolla laajalla elinpiirillä, sillä ahma ei ole erityisen vaatelias. Ainakin yhden ahmapentueen tiedetään löytyneen jopa halkopinosta.</p>	<p>Lausunnon perusteella ahman elinpiiri on laaja ja voidaan todeta, ettei tuulivoimahanke vaaranna mahdollista ahman reviiriä ja elinkelpoisuutta alueella. Ahma ei ole erityisen vaativa pesimäpaikkojen suhteen, joten reviiriltä ja ympäristöstä löytyy sopivia pesäpaikkoja. Tuulivoimahankkeen rakentamisaueille ei sijoitu pesimiseen soveltuvia louhikoita tai kiviröykkiöitä.</p>

MUISTUTUKSET

13. MUISTUTUS 1

Muistutus 26.8.2018	Vastine
<p>Utajärven Kotiseutuyhdistys vastustaa Pahlkavaaran tuulivoimapuiston rakentamista ja vaatii kaavaproessin keskeyttämistä.</p> <p>Laaja tuulivoimapuiston on suunniteltu liian lähelle Särkijärven kylätaajamaa ja rauhallista maalaismaisemaa, jota monet sukupolvet ovat Särkijärven ympärillä katselleet. Energiapuiston rakentamisen jälkeen tuulivoimalat hallitsevat maisemaa, jossa on tavanomaisia maaseuturakennuksia. Kulttuurimaiseman piirteet mitätöityvät, kun massiivinen tuulivoimapuisto levittäytyy Pahlkavaaraan. Puiston äänet kuuluvat yötä päivää ihmisten ja eläinten korviin. Eläimet, eivätkä ihmiset viihdy tuulivoimaloiden läheisyydessä. Kukaan ei enää halua asua tai viettää vapaa-aikaansa tällä kylällä.</p>	<p>Maisemavaikutukset Kaavaselostuksessa on arvioitu, että Särkijärven kulttuurimaisema-alueelle näkyvään maisemakuvaan aiheutuu muutoksia, jotka ovat alueesta riippuen merkittävydeltään vähäisiä tai kohtalaisia. Tuulivoimapuisto sijoittuu kulttuurimaisema-alueesta sivuun. Pääosin tuulivoimaloiden aiheuttamat muutokset eivät ole hallitsevia suhteessa alueen sisäisen maiseman elementteihin. Kulttuurimaiseman ominaispiirteet ja arvot säilyvät, vaikka tuulivoimalat tuovat alueen taustamaisemaan uuden ajallisen kerrostuman.</p> <p>Särkijärven kylälle kohdistuvia vaikutuksia lievennetään lähinnä kylää olevien voimaloiden 1 ja 2 poistolla.</p> <p>Meluvaikutukset Meluvaikutuksia on kuvattu tarkemmin kaavaselostuksen luvussa 9.21 ja kaavaselostuksen liitteessä 14.</p> <p>Meluselvitykset on tehty tällä hetkellä voimassa olevien ympäristöministeriön ohjeiden ja valtioneuvoston määrittelemien tuulivoimaloiden aiheuttaman melun ohjearvojen mukaisesti.</p> <p>Pahlkavaaran osayleiskaavan tuulivoimaloiden ulkomelutaso alittaa kaava-alueen ympäristössä kaikkien asuin- ja lomarakennusten kohdalla Valtioneuvoston asetuksen 1107/2015 mukaisen ulkomelun päiväajan ohjearvon 45 dB ja yöajan ohjearvon 40 dB. Kyläalueella laskennallinen melutaso alittaa taustamelutason, mutta voi olla joissain erityisissä olosuhteissa kuultavissa. Sisätiloihin arvioidut pienitaajuisen melun tasot alittavat sisätiloihin annetut toimenpiderajat ympäristön rakennusten kohdalla. Voimalaitoksen äänen kuuluminen ei tarkoita kuitenkaan sitä, että melutaso automaattisesti ylittäisi tuulivoimalaitosten melulle annetun ohjearvon ja aiheuttaisi merkittävää haittaa. Kaavan melumallinnus (kaavaselostuksen liite 14) on tehty Ympäristöministeriön hallinnon ohjeita 2/2014 "Tuulivoimaloiden melun mallintaminen" raportin mukaisesti ja ohjeessa edellytetyillä laskentaparametreillä (mm. maavaikutuserroin, lämpötila, ilmankosteus).</p> <p>Tuulivoimapuiston rakentamisesta aiheutuva lisään- tynyt ihmistoiminta alueella saattaa johtaa erityisesti suurempien riistaeläinten tilapäiseen siirtymiseen rauhallisemmille alueille. Esimerkiksi hirvieläinten käyttäytymisestä tuulivoimaloiden läheisyydessä tehdyt tutkimukset viittaavat siihen, että voimaloiden suorat, käytönaikaiset vaikutukset, esim. melu ja visuaaliset häiriötekijät, ovat kokonaisuudessaan suhteellisen pieniä, eivätkä eläimet</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

	merkittävällä tavalla vierasta niiden elinympäristöön sijoitettavia voimalarakenteita. Ei myöskään ole todettu, että pienriista tai metsäkanalinnut välttäisivät tuulivoima-alueita.
--	--

14. MUISTUTUS 2

Muistutus 31.8.2018	Vastine
<p>Särkijärven kyläseura on v. 2015 tuulivoimapuiston ensimmäisen yleisötilaisuuden jälkeen tehnyt kannanoton Utajärven kunnanhallitukselle, jossa kyläseura ilmaisi huolensa paikallisten asukkaiden puolesta mahdollisen tuulivoimapuiston vaikutuksista. Kyläseura on antanut lausuntonsa arviointiselostuksesta ja muistutuksen ympäristövaikutusten arvioinnista sekä kannanoton osayleiskaavaluonnoksesta. Mitään näistä huomautuksista ei ole otettu huomioon.</p> <p>Särkijärven kyläläiset ja alueen vapaa-ajanasukkaat vastustavat rakennettavaa tuulivoimapuistoa ja vaativat sen suunnittelun ja kaavoituksen lopettamista. Liitteenä on 218 vastustajan allekirjoitukset ja jäljennös kannanotosta osayleiskaavaluonnokseen.</p> <p>Perusteluina:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaavaehdotuksessa ei ole otettu huomioon tuulivoimapuiston todellisia vaikutuksia, eikä niiden terveysvaikutuksia ole tarpeeksi tutkittu.	<p>Huomautuksissa esitettyihin seikkoihin on annettu vastaukset kaavan vastineissa.</p> <p><u>Terveysvaikutukset</u></p> <p>Tuulivoimalaitosten melun terveysvaikutuksista on Työterveyslaitos julkaissut tutkimuksen (Hongisto 2014). Työ- ja elinkeinoministeriön teettämä selvitys tuulivoimaloiden tuottaman äänen vaikutuksista terveyteen on valmistunut v. 2017. Tutkimuksessa ei havaittu yhteyttä terveysvaikutusten ja etäisyyden lähimmistä tuulivoimalaitoksista välillä, mikä viittaisi siihen, ettei sellaisella äänellä, joka ei ole kuultavissa, ole terveysvaikutuksia. Ei ole tieteellistä näyttöä siitä, että tuulivoimaloiden läheisyydessä esiintyvät infraäänitasot aiheuttaisivat terveyshaittaa.</p> <p>Kaavoitusta varten on melu- ja välkevaikutukset arvioitu. Melu- ja välkeselvitykset on tehty tällä hetkellä voimassa olevien ympäristöministeriön ohjeiden ja valtioneuvoston määrittelemien tuulivoimaloiden aiheuttaman melun ohjearvojen mukaisesti, jotka on laadittu terveyden suojelemiseksi. Melutasot lähimpien asuin- ja loma-asuntojen kohdalla jäävät alle ulkomelun yöajan ohjearvojen.</p> <p>Tehtyjen selvitysten perusteella on mahdollista kokea tuulivoimaloiden aiheuttamia ääni- ja visuaalisia muutoksia ympäristössä terveydelle haitallisina. Vaikutusten kokemiseen ja voimakkuuteen vaikuttavat muun muassa yksilön suhtautuminen yleisesti tuulivoimaan ja myös kyseistä hanketta kohtaan.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Tuulivoimalat vaikuttavat kiinteistöjen arvoja alentavasti, eivätkä varsinkin vapaa-ajan asukkaat uskalla ostaa kiinteistöjä, rakentaa tai remontoida.	<p><u>Taloudelliset vaikutukset ja menetykset</u></p> <p>Suomessa tuulivoimaloiden vaikutusten kiinteistön arvoon ei ole tutkittu juurikaan. Särkijärvellä on viime vuosina tehty erittäin vähän kiinteistökauppoja. Muissa maissa tehtyjen tutkimusten mukaan vaikutusta kiinteistöjen arvoon ei voida yksiselitteisesti osoittaa tai vaikutus on ollut vähäinen. Kiinteistön arvo koostuu useasta eri asiasta, jotka vaikuttavat siihen yhtä aikaa. On vaikeaa osoittaa yhden tekijän vaikutus koko arvoon; vaikka korrelaatiota olisikin, ei se yksiselitteisesti osoita syytä. On todettu, että suurin arvonmuutos ja epävarmuus markkinoilla on suunnitteluvaiheessa.</p> <p>Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaavan toteuttamisesta aiheutuva muutos maisemakuvassa ja sen mahdollinen vaikutus kiinteistön arvoon ei ole sellainen maanomistajan kannalta kohtuuton haitta, jota maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetaan.</p>

**UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN**

<ul style="list-style-type: none"> - Utajärven kunta toimii verotulojen toivossa ja asettaa kuntalaiset eri asemaan asuinpaikasta johtuen. - Kaavoittaja (Utajärven kunta sekä Tornator/Ramboll) pyrkivät nopealla aikataululla saamaan kaavan vahvistetuksi ja myöntämään rakennusluvan, vaikka olennaisia asioita puuttuu selvityksistä. 	<p>Pahkavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavoituksen käynnistämisestä on kunnanhallitus tehnyt päätöksen 17.3.2015 § 85. Kaavan mahdollistaman hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitu YVA-menettelyllä vv. 2015 – 2016. Yhteysviranomaisen lausunto YVA-selostuksesta saatiin 5.1.2017. Yhteysviranomaisen lausunto huomioitiin laatimalla täydentäviä selvityksiä kaavaluonnosta varten. Kaavan valmisteluvaiheen kuuleminen tapahtui 10.2. – 12.2.2018 ja kaavaehdotusvaiheen kuuleminen 1. – 31.8.2018. Valmisteluvaiheen kuulemisen lausunnot ja muistutukset huomioitiin laatimalla täydentäviä selvityksiä kaavaehdotusta varten sekä tekemällä muutoksia hankekokoon, kaavakarttaan ja -määräyksiin. Kaavoituksen aikana on järjestetty yleisiä tiedotustilaisuuksia ja varattu riittävästi aikaa virallisiin kuulemisiin.</p> <p>3. vaihemaakuntakaava on tullut vireille vuoden 2016 alussa ja hyväksytty maakuntavaltuustossa 11.6.2018, mutta kaavasta on valitettu. Valitukset eivät kohdistu Pahkavaaran tuulivoima-alueeseen. Pahkavaaran tuulivoima-alue on osoitettu vaihemaakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi (368) merkinnällä tv-1.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Utajärven kunta ei ole vastineissaan tuonut tarpeeksi tietoa mm. kylän perinnemaiseman säilyminen lisäselvitykset ja luontoarvoihin liittyvä LUKE:n lausunto puuttuvat. 	<p>Maisemavaikutusten arviointia on Särkijärven kulttuurimaisema-alueen osalta jatkettu kaavaehdotusta varten laatimalla täydentävä selvitys v. 2018.</p> <p>Luonnonvarakeskukselta on pyydetty lausunto kaavaehdotusvaiheen kuulemisen yhteydessä. Lausuntoa ei saatu määräaikaan 12.10.2018 mennessä.</p>

15. MUISTUTUS 3

Muistutus 23.8.2018	Vastine
<p>Muistuttaja vaatii, että osayleiskaava hylätään eikä Pahkavaaran tuulivoimapuistoa rakenneta. Riittävä peruste hylkäämiseen on se, että luontokartoitus on tehty puutteellisesti ja virheellisesti jopa kyseenalaisin menettelyin. Toinen hylkäämisen syy on luontoarvot, jotka suunnittelualueella ovat erityisen merkittävät.</p> <p>Muistuttaja vaatii kulukorvauksia, jos kunta hyväksyy osayleiskaavan esim. moottorikelkan käyttämisestä ahman tarkkailuun ja ahmaesiintymien toteen näyttämiseen 1 000 km matkalta.</p> <p>Muistutus sisältää liitteet: Kannanotto osayleiskaavaan 23.8.2018 Kurimon Erän riistakolmiolaskennan tulokset Ahman jälkihavainnot 2017-2018 Korvausvaatimus Utajärven kunta</p> <p>Muistuttaja esittää osayleiskaavasta epäkohtia, joita löytyy enemmänkin ja pyytää huomioimaan, että suunnittelualueella asustelee uhanalaisia tiukasti suojeltavia lajeja.</p>	<p>Luontokartoitukset alueelle on tehty YVA-ohjelman ja siitä saadun viranomaispalautteen mukaisesti sekä kaavoitusvaiheessa viranomaisten edellyttämien lisäselvitysten mukaisesti. Selvitykset on tehty riittäväällä tarkkuudella, jotta kaavan vaikutukset luontoarvoihin voidaan arvioida.</p> <p>ELY-keskuksella ja Metsähallituksella ei ole ollut huomauttamista laadittuihin selvityksiin kaavaehdotusvaiheessa.</p>
<p>Tuulivoimapuisto nimi johtaa harhaan ja lisää vääränlaisia mielikuvia. Todenmukaisempi nimi olisi tuulisähkön tuotantoalue.</p>	<p>Tuulivoimapuisto on vakiintunut käsite, kuten teknologia-, energia- tai teollisuuspuisto.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

<p>kaavaselostus 3.2.7.2</p> <p>Tuulisähkön tuotantoalueella esiintyy enemmän uhanalaisia lintulajeja kuin laskennassa on löydetty. Laskennan tulokset antavat väärän kuvan todellisesta tilanteesta. Muistuttaja esittää luettelon uhanalaisista lajeista, jotka puuttuvat osayleiskaavasta.</p> <p>On täysin käsittämätöntä, että luontokartoittajat eivät löytäneet suunnittelualueelta yhtään metson soidinpaikkaa. Tällä alueella on keskivertoa vahvempi metsokanta. 23.8.2018 tehtiin alueella riistakolmiolaskenta. Osayleiskaavan väittämän mukaan riistalaskennassa suunnittelualueella havaitut poikkeukset olisivat tulleet jostakin kaukaa tuulivoima-alueen ulkopuolelta. Todellisuudessa metso liikkuu varsinkin poikasikaan todella pienellä alueella.</p> <p>Luontokartoitus on tehty vailla pätevää ammattitaitoa tai sitten virheet ovat tulleet tarkoitushakuisesti.</p> <p>Muistutuksessa osoitetaan voimalakohtaisesti, että voimalat sijaitsevat liian lähellä soidinpaikkoja. Näiden paikkojen voimalat on poistettava.</p>	<p>Suurin osa muistutuksessa mainituista lintulajeista on todettu myös pesimälinnustoselvityksen yhteydessä alueelta. Suojeltujen petolintujen esiintymisestä on toimitettu viranomaisille salassa pidettävä raportti. Suojeltuihin petolintuihin kohdistuvasta vaikutusten arvioinnista on järjestetty neuvotteluja Metsähallituksen Luontopalveluiden kanssa, ja asiasta vastaavan suojelubiologin näkemyksen mukaan arviointi ja seuranta on ollut riittävää kaavoituksen tarpeisiin. Kaavaratkaisussa on otettu huomioon alueelta tiedossa olevien häiriöherkkien lajien reviirit.</p> <p>Metsäkanalintukartoituksen menetelmä perustuu pääosin Keski-Suomen Metsoparlamentin esitteessä kuvattuun ohjeeseen ”Kuinka löydän metson soidinpaikan” (http://www.metsopar-lamentti.fi/) sekä viranomaisten ohjeistukseen. Selvitykset on tehty parhaan käytännön ja vallitsevan ohjeistuksen mukaan, hyvien kartoituskelien vallitessa, kokeneiden asiantuntijoiden toimesta ja potentiaalisimpiin alueisiin keskittyen. Kartoitus on ollut kestoltaan laaja-alaista ja alueella pitkään liikkuneiden paikallisten henkilöiden tiedot on huomioitu maastotöiden kohdentamisessa.</p> <p>Suunnittelualueella on havaittu metsoja ja niiden jälkiä, mutta ei soidinpaikkoja huolimatta 16 eri maastovuorokauden kartoituksista. Suunnittelualueen luoteispuolella havaittiin neljä metsokukkoa soittimella 2017. Vuosien 2015-2017 havaintojen perusteella ei voi ottaa kantaa alueella menneinä vuosina sijainneisiin metsojen soidinalueisiin. Tuulivoimahankkeen suunnittelu perustuu tuoreimpiin maastoselvityksiin, eikä alueelle sijoitu suunniteltuun vaikuttavia metson soidinalueita. Tuulivoimahankkeella ei ole merkittävää vaikutusta yksittäisten metsojen esiintymiseen ja mahdolliseen lisääntymiseen alueella, sillä häiriötä ei kohdistu metsojen soidinkeskuksiin.</p>
<p>Suunnittelualueella on useita toimivia teeren soidinpaikkoja Pajakansuon lisäksi. Raportissa on ilmoitettu toimivaksi paikaksi vain tämä Pajakansuon soidin. 3-voimala on ehdottomasti poistettava. On käsittämätöntä, miten lintulaskijat eivät ole löytäneet edellä esittelemiäni neljää teeren soidinpaikkaa.</p>	<p>Laaditussa kanalintuselvityksessä on todettu, että selvitysalueella on havaittu muutamia enintään viiden teerikukon soittimia Pajakansuon lisäksi. Selvityksen perusteella seudun merkittävimmät teeren soidinalueet ovat laaja Karhusuon-Viitasuon avosualue ja Pajakansuo, ja nämä soidinalueet on otettu huomioon kaavaratkaisussa ja vaikutusten arvioinnissa. Yksittäisiä muutaman teeren soittimia voi olla laajoilla metsätalousalueilla vaihtelevasti eri vuosina metsäteillä, hakkuilla tai pienillä suokuvioilla. Tuulivoimahankkeella ei ole vaikutusta seudun teerikantaan.</p>
<p>3.2.8</p> <p>Miksi tässä uudessa osayleiskaavassa ei puhuta mitään alueen viitasammakoiden todellisesta määrästä. Laskenta-aika ei ollut parhain hetki. Alueella soidintaa parhaimpina hetkinä yli 1000 viitasammakkoa. Uudessa laskennassa alueella soidinti 550 viitasammakkoa. Kuivauslammilla on viitasammakkoita enemmän kuin missään muualla muistuttajan tiedossa olevalla paikalla. Laskennan aikana Kuivauslammella ruokaili hanhiparvi, mutta siitä ei mainita raportissa mitään. Voimalat 30 ja 31 ovat liian lähellä soidinpaikkaa ja ne on poistettava.</p> <p>Kuivauslampi on hyvin suosittu kahlaajapaikka ja varsinkin kurjille mieluinen. Karhusuolla pesivä kaakkuri on Haukkalammilla tavallinen ruokailija.</p>	<p>Viitasammakoiden lisääntymispaikat on osoitettu kaavassa merkinnällä luo-3. Lisääntymispaikan rajaamisen kannalta viitasammakoiden yksilömäärä ei oleellinen tieto, vaan rajausta perustuu havaintoihin alueesta, jota lajin yksilöt käyttävät soidintamiseen.</p> <p>Merkitään tiedoksi havainto metsähanhiparvesta. Metsähanhen pesiminen suunnittelualueen lähialueella ja esiintyminen alueella muuttoaikoina on tuotu esiin kaavaselostuksessa.</p> <p>Suunniteltujen tuulivoimaloiden paikkojen väliin jää vapaita lentosektoreita kaakkurille, joten Karhusuolla pesivän parin ruokailulennot ovat mahdollisia kaavan toteuduttuakin.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

<p>Voimalat 33, 34, 36 ja 37 on poistettava Karhusuolla pesivän muuttohaukan ym. lentoreitiltä linturikkaalle Pajakansuolle. Voimalat 32 ja 35 on poistettava metson soidinpaikkojen suojelun takia. Myös voimalat 41 ja 42 on poistettava samasta syystä. Tätä reittiä linnut liikkuvat Saukkosuon alueelle. Lintujen kulkureitti on selvä avosualueita yhdistävä vyöhyke, jota linnut käyttävät.</p>	<p>Muuttohaukan esiintyminen alueella on käsitelty vain virnaomaiskäyttöön tarkoitettussa aineistossa. Selvitysten perusteella kaavassa osoitetut tuulivoimalat eivät muodosta erityistä riskiä muuttohaukalle, eikä muuttohaukkaa pidetä erityisen törmäysalttiina lajina sen hyvien lento-ominaisuuksien vuoksi.</p>
<p>3.2.9 Muistuttaja tuo esille, että hänen tietämyksensä kasveista ja selkärangattomista on heikko. Muistuttaja on varma, että näissäkin on raportissa puutteita/virheitä.</p> <p>Ahman jälkihavainnot on tehty Tassuun ja sieltä voi tarkistaa, että ne jakautuvat tasaisesti suunnitellulle tuulivoima-alueelle.</p>	<p>Kasveihin ja selkärangattomiin liittyen ei ole osoitettu selvityksissä olevan virheitä tai puutteita.</p> <p>Ahman esiintyminen kaava-alueella on kuvattu kaavaselostuksessa.</p>
<p>3.2.10 Raportin lainauksessa mainitaan, että havainnoijat ovat tehneet niukasti havaintoja hiiristä ja myyristä, mutta hiiriä ei ole Oulun korkeudella, vaan ainoastaan harvalukuinen vaivaishiiri ja koivuhiiri, jotka suosivat kulttuuriympäristöjä. Alueella ei ole muistuttajan näkemyksen mukaan tehty hiirihavaintoja. Mihin myyrähavainnot perustuvat?</p> <p>Kaavassa vähätellään alueella liikkuvien suurpetojen määrää. Ahma liikkuu alueella säännöllisesti ja alue on ahman ydinreviiri. Viime talvena ahma oli kulkenut alueella 52 eri kertaa. Jäljet on merkitty Tassuun ja virallistettu. Ahma pesi alueella viime ja edellisenä talvena. Tuulipuiston rakentaminen ei kuulu ahman ensisijaisesti suojeltaviin toimiin, vaan se heikentää oleellisesti ahman lisääntymistä. Jos tuulipuiston alueella oleva ahma joutuu siirtymään pois, se joutuu konfliktiin toisen reviirin haltijan kanssa. Tässä rikotaan luonnonsuojelulakia. Kaava on hylättävä. On ensiarvoisen tärkeä odottaa jo pyydettyä ahmaan kohdistuvaa LUKE:n lausuntoa. Lausunnon julkistamisen jälkeen vaadimme vielä mahdollisuutta ottaa siihen kantaa ennen kuin asia etenee päättäjille. LUKE:lta lupasivat antaa muistuttajalle lausunnon heti, kun se on tehty. Ahman pesintä on hyvin tärkeä asia koko projektia ajatellen, siksi kannanottomahdollisuus LUKE:n lausunnosta on järjestettävä kaikille tai ainakin joillekin asian osaisille.</p> <p>Suunnittelualueen läpi kulkee talvehtimispaikalleen karhu joka syksy. Tuulipuiston rakentaminen heikentää karhun elinalueita. Myös ilveksiä on liikkunut alueella. Keväällä 2018 puutavaraa ajava rekkakuski kuvasi sutta Ylilammille menevällä tiellä. Tuulipuiston alue on kaikkien neljän suurpedon elinalueita, joten muistuttaja vaatii kaavan hylkäämistä.</p>	<p>Alueelle tehtyjen selvitysten yhteydessä on kertynyt havaintoja nisäkkäistä ja niiden lumijäljistä. Alueelle ei ole tehty erityistä selvitystä piennisäkkäiden esiintymisestä. Tuulivoimahankkeista ei tiedetä sellaisia vaikutuksia, joiden voisi olettaa vaikuttavan heikentävästi piennisäkkäskantoihin.</p> <p>Ahman esiintyminen kaava-alueella ja siihen kohdistuvat vaikutukset on kuvattu kaavaselostuksessa. Arvioinnin perusteella rakentamisvaiheessa lisääntynyt ihmistoiminta saattaa vaikuttaa ahman esiintymiseen alueella, mutta käytön aikana ihmistenliikkuminen alueella palautuu nykytilannetta vastaavaksi, joten alue soveltuu jatkossakin ahman pesimiseen. Lisäksi kaava-alueen ympäristössä säilyy laajoja asumattomia metsä- ja suoalueita, jotka soveltuvat tulevaisuudessa ahman pesimiseen seudulla.</p> <p>LUKE:lta on pyydetty lausuntoa kaavasta ja tietoja ahman esiintymisestä alueella. Luonnonvarakeskukselta on pyydetty lausunto kaavaehdotusvaiheen kuulemisen yhteydessä. Lausuntoa ei saatu määräaikaan 12.10.2018 mennessä.</p> <p>Kaavan vaikutukset suurpetoihin on arvioitu kaavaselostuksessa. Rakentamisvaiheessa ihmistoiminnasta johtuva häiriövaikutus sekä kiviainesten otosta aiheutuva melu voivat vaikuttaa suurpetojen elinoloihin alueella. Toiminnan aikaisten suurpetoihin kohdistuvien elinympäristömuutos- ja häiriövaikutusten voidaan arvioida jäävän vähäisemmiksi, sillä kyseisten lajien reviirien koot ovat pienimmilläänkin useita satoja neliökilometrejä ja suurpedot ovat reviireillään lähes jatkuvasti liikkeessä.</p>
<p>3.2.11 Kuti ja Huti ry:n alueella metsästää myös toinen hirviseurue, Soidinmaan kiertäjät. Kurimon Erä ry:llä on alueella tärkeä riistapelto.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

<p>9. Kaavaluonnos ei täytä vaatimusta merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvitykseen perustumisesta. Hyvä, että myönnetään pysyvät vaikutukset maisemalle ja linnustolle vaikka toisaalla vähätellään. 9.2.2 Ei ole oikein sanoa, että vain virallisten retkeilyalueiden maisemanäkymällä on vaikutusta. Ainakin särkejärviset nimenomaan pitävät arvokkaana retkeillä alueilla, joissa saa kulkea yksin luonnon rauhassa. Tuulisähkön tuotantoalue eikä sen läheisyys anna meille enää luonnon rauhaa. Suot ovat erinomaisen hyviä retkikohteita ympäri vuoden. 9.2.3 <i>Lainaus:</i> "Puuttomien suoalueiden näkymissä tuulivoimaloita näkyy horisontissa maiseman taustalla lähiympäristön elementtien hallitessa maisemaa." Ei kukaan voi sanoa, mihin erämaan kulkija katsoo ja häiritseekö tuulivoimalat vai ei, se on itse kunkin luonnekysymys. Muistuttaja huomauttaa alueen soiden olevan kovasti retkeilijöiden käytössä.</p>	<p>Maisemavaikutukset on arvioitu ensisijaisesti arvotettuihin arvoalueisiin ja -kohteisiin sekä asuinymäristöihin että yleisesti käytössä oleviin retkeilyalueisiin ja -reitteihin. Alueella liikkuminen on jatkossakin sallittua.</p>
<p>9.5 Muistuttaja kritisoi kaavaselostuksen kohtaa suunnittelualueen toissijaisuudesta suurpetojen elinympäristönä metsätaloustoimien vuoksi ja huomauttavat alueen olevan avainasemassa ahman lisääntymisen kannalta. Ollaanko tässä tosiaan sanomassa, että ahma voi lisääntyä rakennetulla tuulisähkön tuotantoalueella. Lähialueilta ei löydy ahmalle vapaita kelpaavia alueita, koska ne ovat jo käytössä.</p>	<p>Tuulivoimahankkeen aiheuttama lisähäiriö alueelle arvioidaan vähäiseksi suurpetojen kannalta, sillä alueella harjoitetaan metsätaloutta ja tiheä metsä-autotieverkosto mahdollistaa liikkumisen alueella moottoriajoneuvoin jo nykytilanteessa. Suunnittelualueen ympäristössä säilyy laajoja asumattomia metsä- ja suovaltaisia alueita. Tuulivoimarakentaminen ja siihen liittyvä rakentaminen eivät aiheuta pesimis- tai levähtämisalueisiin kohdistuvia häiriöitä, mitkä karkoittaisivat eläimiä.</p>
<p>9.7.1 Kaavaselostuksessa myönnetään metson mahdollisesti pesivän alueella, miksi ei myönnetä alueella olevia soidinpaikkoja? Lajin pesintöjen arvioidaan keskittyvän todennäköisesti suunnittelualueen ulkopuolisille alueille. On mahdollista, että Pajakansuolla pesii äärimmäisen uhanalainen (CR) suokukko. Ei tarvitse ihmetellä, jos tätä lajia ei ole löytenyt. Laulujoutsen on pesinyt Kuivauslammilla säännöllisesti viimevuosina. Voimat ovat todellinen riski laulujoutsenelle ja kaakkurille. Kaakkuri kalastaa Haukkalammilla. Suunnitellulla tuulisähkön tuotantoalueella on kanauhanpesä. Jos tuulipuisto rakennetaan, seuraa kanahanaukan varma kuolema.</p>	<p>Suunnittelualueen metsokartoitukset on dokumentoitu huolella ja selvityksistä on toimitettu virnaomaisille tarvittavat dokumentit, joissa käy ilmi menetelmät ja kartoitusajankohdat. Metson soidinpaikkoja ei ole todettu selvitysalueelta. Pajakansuon pesimälinnusto kartoitettiin kesällä 2015, ja sinä vuonna suokukon ei todettu pesivän alueella. Suunniteltu tuulivoimahanke ei vaikuta suokukon pesimismahdollisuuksiin Pajakansuolla. Kuivauslammella havaittiin laulujoutsenpari myös laaditun pesimälinnustonselvityksen yhteydessä. Pesivien laulujoutsenten arvioidaan sopeutuvan ympäristössä tapahtuviin muutoksiin, eikä tuulivoimarakentamisen arvioida autioittavan kyseistä revieriä. Pajakansuo osoitetaan kaavakartassa merkinnällä luo-2: Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Suoalue. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kohteen olosuhteiden säilyttäminen ja luontoarvojen turvaaminen.</p>
<p>9.18 Hirven metsästys suunnittelualueella on mahdotonta ja vaarallista. Hirviaseen kantama on 500 m. Näin ollen tieverkostossa kulkevat ihmiset ovat todellisesti vaarassa. Pienriistan metsästys miellyttää harvoja ja siinäkin on hengenvaara alueella liikkuvilla.</p>	<p>Metsästäjän on aina oltava vastuullinen ampueksaan aseella ja tulee varmistaa ampuvansa kohti riistaeläintä siten, ettei ohilaukauksesta aiheudu vaaraa. Tuulivoimapuiston toiminnan aikana metsästys ja riistanhoito voi jatkua. On mahdollista, että ampu- malinjoihin sekä muihin metsästysjärjestelyihin voi kohdistua muutoksia.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

9.20.1 Muistuttaja kritisoi arviota Kiiminkijoen luonto- ja matkailupalveluihin, etteivät matkailijat näe voimaloita peitteisen maaston vuoksi ja siksi voimaloista ei ole heille haittaa. Ainakin särkijärveläiset retkeilivät nimenomaan suoalueilla, eivätkä käytä kulttuurin retkireittejä.	Kiiminkijoella liikkuviin ihmisiin ja Kiiminkijoen luonto- ja matkailupalveluihin voimaloilla ei ole vaikutusta.
--	--

16. MUISTUTUS 4

Muistutus 31.8.2018	Vastine
<p>Kurimon Erä ry, Soidinmaan kiertäjät ry ja Kuti & Huti ry ovat sitä mieltä, että rakennettava tuulivoima-alue on kooltaan niin iso, ettei senkokoisten voimaloiden vaikutuksista riistakantaan voi olla tutkittua tietoa, toisin kuin kaavoittajan vastineessa annetaan ymmärtää.</p> <p>Todennäköisesti, kuten kaavoittajan vastineessa peitellysti todetaankin, metsästys kielletään kokonaan ainakin rakennusaikana ja myöhemmin todennäköisesti lopullisesti, eikä alueella kukaan pysty edes metsästämäänään. Jo ympäristövaikutusten arvioinnissa asiantuntemus metsästyksen käytäntöjä kohtaan on puutteellinen ja täysin teoreettinen näkökanta.</p> <p>Se, että metsästyksestä päättää maanomistaja, ei merkitse varsinaisen asian kannalta mitään. Olipa alueella metsästysoikeus kenellä tahansa, vaikutukset siihen ovat samat.</p> <p>Metsästyssseurat vaativat kaavaehdotuksen hylkäämistä ja lopettamista sekä alueen jättämistä luonnontilaan.</p>	<p>Vaikutukset suunnittelualueen metsästyksen ja riistanhoitoon on arvioitu hankkeen YVA – menettelyn yhteydessä. Kuvausta metsästyksestä ja metsästyksen kohdistuvista vaikutuksista täydennettiin kaavaselostukseen. Metsästys on alueella mahdollista.</p> <p>Tuulivoimahankkeen rakentamisen aikana liikkuminen alueella on turvallisuussyistä johtuen ainakin paikoin rajoitettava. Kokemukset rakennetuista tuulivoimapaistoista eivät osoita, että hirvet karkottuisivat alueelta.</p>

17. MUISTUTUS 5

Muistutus 31.8.2018	Vastine
<p>Edellisellä muistutuskierroksella kolme allekirjoittanutta korosti, ettei tuulivoima-alueen luontoarvoja ole kunnolla huomioitu tai niitä on tahallaan vääristelty. Lisäselvitysten jälkeen muistuttajat toteavat, että hanke ei ole toteuttamiskelpoinen ennen kaikkea arvokkaiden luontoarvojen vuoksi ja puutteellisen kartoituksen vuoksi.</p>	<p>Luontokartoitukset alueelle on tehty YVA-ohjelman ja siitä saadun viranomaispalautteen mukaisesti sekä kaavoitusvaiheessa viranomaisten edellyttämien lisäselvitysten mukaisesti. Selvitykset on tehty riittävällä tarkkuudella, jotta kaavan vaikutukset luontoarvoihin voidaan arvioida.</p>
<p>Vastineessa väitetään metsäkanalintujen kartoituksen tehdyn parhaan käytännön ja vallitsevan ohjeistuksen mukaan hyvillä kartoituskeleillä kolmena eri keväänä 2015 – 2017 ja todetaan, ettei alueella ole havaittu metson soidinpaikkoja huolimatta 16 eri maastovuorokauden kartoituksesta. Tämä osoittaa, että luontoarvojen arviointi on ollut vakavasti tarkoitushakuista tai kovasti ammattitaidotonta.</p> <p>Allekirjoittaneet löytävät hyvin nopeasti soivia metsoja alueelta sopivana yönä parhaaseen soidinai-kaan keväällä. Alueella on useita toiminassa olevia metson soidinpaikkoja ja poikkeuksellisen vahva metsokanta. Tuulivoima-alue on Utajärven kunnan yksi merkittävimmistä metsojen lisääntymisalueista, jopa kaikkein merkittävien. Alueella on havaittu tänä kesänä useita metsopoikueita. Asioiden vääristelyä</p>	<p>Metsäkanalintuselvitykset on tehty parhaan käytännön ja vallitsevan ohjeistuksen mukaan, hyvien kartoituskelien vallitessa, kokeneiden asiantuntijoiden toimesta ja potentiaalisimpiin alueisiin keskittyen. Kartoitus on ollut kestoltaan laaja-alaista ja alueella pitkään liikkuneiden paikallisten henkilöiden tiedot on huomioitu maastotöiden kohdentamisessa.</p> <p>Metsojen, riekkojen ja teeren esiintyminen suunnittelualueella on tuotu avoimesti esiin sekä kaavaselostuksessa, metsäkanalintujen erilliselvitetyssä että viranomaisneuvotteluissa. Suunnittelussa on otettu huomioon soidin keskustusten sijainnit metsäkanalintuihin kohdistuvien häiriöiden minimoimiseksi.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

<p>tai ammattitaidottomuutta on väittää alueella olevan vain "enintään seitsemän metsökukon päiväreviiriä tai osia niistä". Alueen riekoreviirejä ja teeren soidipaikkoja vähätellään myös.</p>	
<p>Positiivista on nähtävillä olleessa osayleiskaavassa myönnetty, että alue on ahman ja karhun reviiriä, joita ei aiemmin kartoittaja ollut havainnut. Tuoreiden havaintojemme perusteella on mahdollista, että alue on koko Oulun läänin ja mahdollisesti koko Suomen ahmarikkainta aluetta. Myös karhusta on tehty varmoja havaintoja alueelta tältä kesältä v. 2018.</p> <p>Osayleiskaavaehdotuksessa vaikutuksia varsinkin ahman elinolosuhteisiin ja lisääntymismahdollisuuksiin on ehkä tarkoituksella jätetty pois, koska on alettu ymmärtää, että tämä on syynä riittävän painava tuulivoimahankkeen välittömään lopettamiseen. Vastineessa aiempaan mielipiteeseemme tuulivoimahankkeen vaikutusta ahman lisääntymismahdollisuuksiin aliarvioitiin tökerösti, mutta nyt siis arviointi oli jätetty kokonaan pois.</p>	<p>Vaikutukset ahmaan on arvioitu kaavaselostuksen luvussa 9.5. LUKElta on pyydetty lausunto sekä kaavaehdotuksesta että pyydetty tietoja alueen merkityksestä ahman lisääntymisen kannalta. Luonnonvarakeskukselta on pyydetty lausunto kaavaehdotusvaiheen kuulemisen yhteydessä. Lausuntoa ei saatu määräaikaan 12.10.2018 mennessä.</p> <p>Osayleiskaava-alueen arvioidaan soveltuvan käytön aikana edelleen ahman pesimiseen, sillä ihmisten liikkuminen alueella palautuu rakentamisvaiheen jälkeen nykytilannetta vastaavaksi. Kaava-alueen ympärillä säilyy laajoja rakentamattomia metsä- ja suoalueita, jotka mahdollistavat ahman pesimisen seudulla jatkossakin.</p>
<p>Osayleiskaavassa ei ole huomioitu kunnolla viitasammakoiden elinolojen huonontumista.</p>	<p>Viitasammakon lisääntymispaikat on osoitettu kaavassa merkinnällä luo-3. Viitasammakon lisääntymispaikkoihin ei kohdistu heikentäviä vaikutuksia.</p>
<p>Utajärven kunnan Internet-sivuilla todetaan kunnan tehtävänä olevan asukkaiden hyvinvoinnin vahvistaminen. Toteutuessaan tuulivoimahanke heikentäisi merkittävästi särkijärveläisten ja muiden alueella vierailevien kuntalaisten viihtyvyyttä. Hanke laskisi merkittävästi kiinteistöjen arvoja. Järvimaisema menettäisi suurelta osin vetovoimansa. Muistuttajat vaativat tuulivoimapuiston suunnittelun lakkauttamista ja hankkeen pysäyttämistä.</p>	

19. MUISTUTUS 6

Muistutus 31.8.2018	Vastine
<p>Tuulivoimalat kuuluu ensisijaisesti rakennettuun ympäristöön, ei syrjäseudun metsäalueille ja kauas sähkönkuluttajista. Kaava-alue sijaitsee Utajärven kunnan äärikulmassa, kaukana kaikesta.</p> <p>Tuulivoimapuiston toteutuminen poistaisi alueen erämaisuuden kokonaan. Suunniteltu tuulivoimapuisto sijoittuu todella kauas varsinaisista energian käyttäjistä ja se tarvitsee sähkönsiirtoon uutta voimalinjaa jopa 70 km, mikä lisää edelleen luonto- ja maisemahaittoja. Särkijärven kylää voidaan hyvällä syyllä nimittää myös erämaakyläksi, maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman arvokkaimpaan osaan ei sovi mitenkään massiivinen tuulivoimaloiden kerrostuma.</p> <p>Pelkät maanomistussuhteet ovat määräämässä tuulivoimapuiston sijoittamista Särkijärvelle eikä sijoituspaikkaa ole edes yritetty optimoida yhteiskunnan edun kannalta. Kaiken kaikkiaan tällainen kehitys tuulivoiman lisäämisessä ei voi olla hyväksyttävää ja kestävä.</p> <p>Karhusuon-Viitasuon soidensuojelualue sijaitsee aivan kaava-alueen vieressä. Tuulivoimapuisto tuo suojelualueelle monenlaista haittaa. Muuttohaukka ja maakotka käy mitä todennäköisimmin saalista-massa Pajakansuolla, joten välissä olevat tuulivoimalat tulee poistaa. Laajalle avosuolle tulee näky-mään jokseenkin kaikki puiston tuulimyllyt. Suolla on omat retkeilijänsä, metsästäjät, lintuharrastajat, metsäsuksiihtäjät jne. Havainnekuva suojelualueelle tulee liittää maisema-arviointiin.</p>	<p>Alue on muodostettu käyttämällä hyväksi paikka-tietomenetelmiä ja haettu tuulisuudeltaan riittäviä alueita riittävällä etäisyydellä asutuksesta ja luonto-kohteista kaavoituksessa yleisesti käytetyillä kri-teereillä. Pahlkavaara on osoitettu soveltuvaksi tuu-livoima-alueeksi myös 3. vaihemaakuntakaavassa.</p> <p>Tuulivoimalat on sijoitettu tuulisuudeltaan riittäville ja parhaille paikoille, millä pyritään tuotannon par-haaseen tehokkuuteen.</p> <p>Vaikutuksista maisemaan ja kulttuuriympäristöön on laadittu kaavaehdotukseen täydentävä selvitys, jonka mukaan vaikutukset ovat tarkastelupaikasta riippuen vähäiset tai enintään kohtalaiset.</p> <p>Suojeltuihin petolintuihin kohdistuvasta vaikutusten arvioinnista on järjestetty neuvotteluja Metsähalli-tuksen Luontopalveluiden kanssa, ja asiasta vas-taavan suojelubiologin näkemyksen mukaan arvi-ointi ja seuranta on ollut riittävää kaavoituksen tar-peisiin. Kaavaratkaisussa on otettu huomioon alu-eelta tiedossa olevien häiriöherkkien lajien reviiriit.</p> <p>Kaavoituksen ja YVA-menettelyn aikana ei ole esi-tetty tarvetta havainnekuvalle suojelualueelta.</p>
<p>Hankkeen luontokartoituksessa on puutteita. Metsä-kanalintujen soidinpaikoista kyläläisillä on aivan eri käsitys kuin selvityksessä. Paikallisten eränkävijöi-den tietoja ja kokemuksia tulee käyttää hyväksi. Sama koskee ahmaa ja muita suurpetoja, viitasam-makkoa sekä monia uhanalaisia lintulajeja.</p> <p>Kaava-alueella ja sen tuntumassa on viime vuosina ollut useita helmi- ja viirupöllön pesintöjä. Kaava-alueen pöllöillä on niukasti pesimismahdollisuuksia, koska metsätalous on hävittänyt kolopuut ja pökke-löt.</p> <p>Muistuttaja vaatii osayleiskaavaehdotuksen hylkää-mistä. Tuulivoimapuistoa ei saa rakentaa.</p>	<p>Luontokartoitukset alueelle on tehty YVA-ohjelman ja siitä saadun viranomaispalautteen mukaisesti sekä kaavoitusvaiheessa viranomaisten edellyttä-mien lisäselvitysten mukaisesti. Selvitykset on tehty riittävällä tarkkuudella, jotta kaavan vaiku-tukset luontoarvoihin voidaan arvioida.</p> <p>Metsäkanalintus selvitykset on tehty parhaan käytän-nön ja vallitsevan ohjeistuksen mukaan, hyvien kartoituskelien vallitessa, kokeneiden asiantuntijoi-den toimesta ja potentiaalisimpiin alueisiin keskit-tyen. Kartoitus on ollut kestoaltaan laaja-alaista ja alueella pitkään liikkuneiden paikallisten henkilöi-den tiedot on huomioitu maastotöiden kohdentami-ssa. Maastokartoitusten ja arviointien tekijät oat kokeneita ammattilaisia, joiden työ perustuu alan hyviin käytäntöihin sekä systemaattisiin työtapoihin ja alalata olevien kokemusten ja tutkimusten tunte-miseen.</p> <p>Ahmaan kohdistuvat vaikutukset on arvioitu kaava-selostuksessa.</p> <p>Viitasammakoiden lisääntymispaikat on osoitettu kaavassa luo-3 -merkinnällä.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN

	<p>Kaava-alueen pöllöjä kartoitettiin keväällä 2015 kolmena yönä. Alueelta ei todettu pöllöjä. Metsätalouden vaikutukset alueen luontotyyppihin ja esimerkiksi vanhan metsän kuvioiden ja pöllöjen pesintään soveltuvien kolopuiden määrään on tuotu esiin kaavaselostuksessa.</p>
--	--